

Fag og faglighed på nye måder

8
eksperimenter
bidrager

PROGRAM 1: KOMPETENCER I VERDENSKLASSE

UDVIKLINGSLABORATORIET FOR PÆDAGOGISK OG DIDAKTISK PRAKSIS

Hvad er på spil?

Der er på uddannelsesinstitutioner i Danmark en historisk grundfæstet tradition for at tilrettelægge undervisningen ud fra curriculum. Det hænger ikke mindst sammen med eksamens- og prøveformerne, som i vid udstrækning er baseret på pensummål. Dette til trods for at uddannelserne og fagligheden bekendtgørelsesmæssigt bygger på kompetencemål. Aftagerne efterspørger i stigende grad kompetencer, som ikke er knyttet til fag - eksempelvis evnen til at samarbejde, lede, og arbejde udviklingsbaseret og tværfagligt. Der er behov for at elever og studerende, foruden faglige kompetencer, også opnår en bred vifte af dannelsesrelaterede kompetencer, eksempelvis sociale og personlige, samt evner til at løse udfordringer og til at tænke kreativt og innovativt. Desuden efterspørger arbejdsmarkedet i stigende grad dimittender der tager medejerskab for udviklingen af arbejdspladsen. Dette fordrer, at uddannelsesinstitutionerne gentænker fag og faglighed i nye kontekster og undersøger hvilke fag og fagligheder der sikrer, at elever og studerende opnår slutkompetencer der er vigtige på et globalt orienteret arbejdsmarked.

Hvad går Fag og faglighed på nye måder ud på?

Målsætningen for *Fag og faglighed på nye måder* er at uddannelsesinstitutionerne gentænker fag og faglighed i nye kontekster. Udfordringen er generelt at få underviserne til at frigøre sig fra deres faktultetsfaglighed og curriculumrettede undervisningstradition og fælles skabe undervisningsforløb baseret på kompetencemål – i en længere periode end ét projekt. Den didaktiske udfordring er, at naturvidenskab, teknik/teknologi, samfundsvidenskab og humaniora sættes ind i en

helhedsorienteret og sammenhængende læringsproces. Hvert fag bør i bred forstand indeholde en stillingtagen til, hvordan de kan indgå i såvel den almene som erhvervsrettede dannelse.

Fakta

Programindsatsen har tre delindsatser, der indebærer en udvikling af undervisningsforløb med nye fagligheder, nye former for elev- og studenterinddragelse, samt en gentænkning af uddannelsesplanlægning.

Udfordringer som indsatsen vil svare på

Der er brug for en bevægelse fra curriculum og indholdstænkning til kompetencetænkning, så elever og studerende erhverver slutkompetencer der matcher det globale arbejdsmarkeds behov.

Pointe

De fagligheder og kompetencer elever og studerende lærer i det danske uddannelsessystem, afspejler sjældent de løbende forandringer der foregår på det nationale, såvel som det globale arbejdsmarked. Der er derfor både uddannelsespolitisk og forskningsmæssigt sket en bevægelse fra fokus på fag-fagligt indhold til et fokus på slutkompetencer, der går på tværs af fag og fagligheder. Målsætningen med Fag og Faglighed på nye måder er at uddannelsesinstitutionerne gentænker fag og faglighed i nye kontekster. Målet er at elever og studerende opnår de erhvervsrettede kompetencer der efterspørges på et globalt orienteret arbejdsmarked.

DELINDSATS 1: UNDERVISNINGSFORLØB MED NYE FAGLIGHEDER

Delindsatsens indhold

Delindsatsens ambition er at udvikle undervisningsforløb, der understøtter faglighed på nye måder, og styrker studerende og elevers erhvervsrettede kompetencer.

Nye fagligheder kunne fx være:

- Ledelse, herunder procesledelse, samt design- og projektforståelse
- Iværksætteri
- Performance, formidling og kommunikation – herunder IKT

Ønsker om ny forbedret praksis

Den didaktiske planlægning af undervisningsforløb er kendetegnet ved, at undervisere indtænker tværgående erhvervsrettede fagligheder med udgangspunkt i de eksisterende mål og tilrettelægger undervisningsforløb, der løbende afspejler ændringer i

kompetencebehov.

Med afsæt i erhverv planlægger og gennemfører undervisere tværfaglige forløb, der styrker elevers og studerendes kompetencer indenfor ledelse, herunder procesledelse, design- og projektforståelse, iværksætteri såvel som formidling og kommunikation – herunder brugen af IKT.

Når elever og studerende deltager i ovenstående undervisningsforløb, opnår elever og studerende slutkompetencer, der efterspørges af arbejdsmarkedet, og flere elever og studerende får mod på at starte f.eks. egen virksomhed op, være med til at sikre fremdrift og fornyelse i en virksomhed gennem forskellige ledelses og kommunikationsformer i sammenhæng til kerneproduktionen.

DELINDSATS 2: ELEV – OG STUDENTERINDDRAGELSE

Delindsatsens indhold

Delindsatsen fokuserer på nye former for elev-og studenterinddragelse, såsom inddragelse i undervisningsplanlægning, demokratiske og strategiske organer, fora og studieråd eller lign.

Ønsker om ny forbedret praksis

Den pædagogiske praksis på uddannelsesinstitutionerne er kendetegnet ved, at elever og studerende involveres i undervisningsplanlægning og engagerer sig i institutionernes forskellige fora i hele uddannelsens virke.

Praksis indebærer nye former for elev-og studenterinddragelse, der blandt andet styrker elever og studerendes lyst og motivation til at yde indflydelse.

Når elever og studerende deltager aktivt i uddannelsesinstitutioners praksis, bidrager de med førstehåndserfaringer i udviklingen af uddannelserne, hvilket muliggør, at uddannelserne udvikles med øje for elevernes og de studerendes behov. Desuden fremmes elever og studerendes forståelse, kompetence og evne til at indgå i forskellige uddannelsesfora og beslutningsprocesser.

DELINDSATS 3: UDDANNELSESPLANLÆGNING TÆNKT PÅ NY

Delindsatsens indhold

Delindsatsen gentænker arbejdet med uddannelsesplanlægning, så der i højere grad tages udgangspunkt i uddannelsens slutmål på tværs og igennem fag, uddannelser, fagligheder og professionsområder for at skabe nye faglige dimensioner.

Ønsker om ny forbedret praksis

Den pædagogiske praksis er kendetegnet ved, at arbejdet med uddannelsesplanlægning er gentænkt og designet baglæns med udgangspunkt i slutmålet. Alle underviserne har forståelse for overordnede uddannelsesmæssige sammenhænge, ved at have kendskab til hele uddannelsens fag og fagligheder. Denne indsigt åbner for udarbejdelsen af nye typer tværfaglige forløb med erhvervsrettet sigte. Dette

fremmer elever og studerendes evne til at se sammenhænge og overgange mellem fag, faglighed og niveauer, samt sætte det i relation til kommende arbejde.

Dette indebærer, at undervisere på tværs af fag, uddannelser og professioner planlægger og udvikler tværfaglige undervisningsaktiviteter, der bidrager til at elever opnår helhedsforståelse og tværfaglige kompetencer der understøtter erhvervsrettet dannelse.

Når elever og studerende får styrket evnen til at skabe mening mellem fag, faglighed og niveauer gennem tværfaglige aktiviteter og mestrer at inddrage værktøjer og modeller på tværs af professioner og fag, bliver de i stand til at opstille løsningsmodeller, der svarer på fremtidens udfordringer.

MØNSTRE OG FUND PÅ TVÆRS AF FAG OG FAGLIGHEDS DELINDSATSER

- Eksperimenterne omsætter fag som naturvidenskab, teknik/teknologi, samfundsvidenskab og humaniora ind i en helhedsorienteret og sammenhængende læringsproces. Der eksperimenteres med kompetencemål som indeholder tværgående kompetencer og dannelseselementer og i vid udstrækning på tværs af fag og fagligheder.
- Eksperimenterne udvikler undervisningsforløb der understøtter og styrker elevernes proceskompetencer og projektforståelse. De enkelte fags kompetencemål opnås i vid udstrækning på tværs af fag og fagligheder. Eksperimenterne viser at undervisningsforløbene styrker elever og studerendes tværgående kompetencer samt almene og erhvervsrettede dannelse.
- For at nå dertil har det været nødvendigt at styrke undervisernes kompetencer indenfor coaching, sparring og feedback samt læringskompetencer indenfor problembaseret læring (PBL).
- Den store udfordring har generelt været at få underviserne til at frigøre sig fra deres faktultetsfaglighed og curriculumrettede undervisningstradition og fælles skabe undervisningsforløb baseret på kompetencemål – i en længere periode end ét projekt.
- Den tværfaglige kompetenceudvikling/-undervisning af eleverne opleves umiddelbart som inspirerende og engagementsskabende. Der mangler dog en endelig evaluering af eksperimenterne til at dokumentere dette.

Udarbejdet af Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium oktober 2014.
Projektet er bevilliget af Den Europæiske Socialfond og Region Hovedstaden.